

A haligóczyi barlangról.

Haligóczy mintegy ötszáz lelket számláló tót ajku község Szepesmegyében, Lengyelország szélén.

Vidéke hegyes mésztartalmu kősziklákból áll. Festői szép. Fél óra távolságra fekszik innen Veres-klastrom, a góthi stílusú ódon s lakatlan zárda. Pusztulásnak indult épületeit most turisták látogatják, hajdan a carthausi szerzetnek kedves men- s tartózkodási helyül szolgáltak.

Haligóczyt egyedül barlangja teszi fontossá. Néhai Petényi Salamon hazánk hírneves természetbuvára volt első, ki e barlangban ásott. Ujabban két lengyel tudós tőn kísérletet. Tudtommal harmadik valék, ki ez év július havában azok által megkezdett ásatást folytatám.

A haligóczyi barlangba 5' magasságu bejárás vezet.

Az ország legnagyobb barlangjai közé sorozandó: több hold kiterjedésűnek találták. Öt osztályból áll, melyek nagyságra egymástól eltérők.

Egyik barlangjában kis forrás csergedez, mely a hiányzó szelelők helyett a levegőt tisztítja, jéghideg vize a munkásoknak kedves italul szolgál.

Második barlangág csepegőkö tartalmu, sokban az agteleki barlanghoz hasonlít.

Különben egyéni meggyőződésem szerint, a haligóczyi barlang nincs még tökéletesen fölfedezve. Mély és sötét hasadékokat látni, melyek bizonyynyal eddigelé ismeretlen ágakba vezetnek.

Valóban egy ily tágas sziklaüregnek nyomára is akadék, midőn egy szűk bejárason munkásaim egyikét beküldém.

Három óra lefolyása alatt négy munkásommal, kik időközben többször pihentek, s a kövek félre rakásával foglalkoztak, háromszáz darab csonton kívül, melyeket jobbára ősszállatokéinak ismertem föl, nyolcz különféle állatnak fogát s főleg sok barlangmedve csontot találánk.

Legérdekesebb vala azonban a félkört képező 5" hosszú kovakőkés. E késnek mindkét oldala élesre kivet, élessége

után következtetve még azon állapotban van, a mint a barlanglakók elkészítették.

Fennebbieken kívül sok durva hamuszínű cseréptöredék s egy helyütt két láb mélységben faszén fordult elő.

Az ásás nagy fáradsággal jár, miután roppant kőtömegek lépik el a barlang belsejét.

A kulturföldet három láb mélységűnek találtam.

A kulturföld alatt kemény kőalapot érezni.

Az eddigi eredmény után ítélve bizton hiszem, hogy e barlangban a történelem előtti neolith kőkorból sok régiség lesz lelhető.

Ugyde ohajtandó volna, mikép a felső talajon lelt újabbkori csontok s az azokkal lelt tárgyak, a mélyebb rétegben fekvő őszidőkbeli csontokkal s tárgyakkal össze ne keveretnének, a mi a lefolyt idők közti választvonalok precis meghatározására befolyással van.

Miután hazánkban archaeologiai és palaeonthologiai szempontokból a barlangok nagyrészből még ismeretlenek, kíváncsatos lenne eme nevezetes barlangot is tudományos szempontból átkutatni; mind azon szaktudósoknak tehát — kik ott buvárkodni akarnak — fölvilágosítást adhatnék, s legnagyobb készséggel tótfalvai birtokomból őket a helyszínére vezethetném. Tótfalva szintén a Szepességben fekszik, Haligóczhoz közel, csúcsivü temploma s egyházi régiségei az Arch. Ertesítőben megemlítvém.

Különben a haligóczyi barlangról bővebb jelentést küldtem a magyar nemzeti muzeum tudományos igazgatójának az ott lelt csontoknak egy részével, — a cserépdarabokkal — és a szép kovakőkéssel pedig a nemzeti muzeumnak kedveskedtem.

Badányi Mátyás.